

Vyjádření Národního centra pro rodinu k některým aspektům diskuse Odborné komise o významu uznání péče v rodině

Národní centrum pro rodinu velmi oceňuje návrhy odborné komise, které směřují k podpoře spravedlivého postavení rodiny ve společnosti. Uvědomujeme si, že snaha o zajištění spravedlivých podmínek pro výchovu dětí není totéž co podpora porodnosti. Jde o rovný přístup k těm, kteří tímto způsobem přispívají k prosperitě společnosti, bez ohledu na to, o jak velkou skupinu lidí se jedná.

Považujeme za smysluplné upozornit na některá úskalí v diskusích i výstupech práce komise dotýkající se jednoho z principů rodinné politiky: principu svobodné volby, který je v Národní koncepci rodinné politiky z roku 2005 zmiňován jako základní cíl: „...**umožnit lidem realizovat vlastní životní strategie** v naplňování partnerských a rodičovských plánů“. **Konkrétně máme na mysli výroky zpochybňující smysluplnost delší rodičovské dovolené nad dvouletou hranici věku dítěte.**

Potřebu respektu k možnosti realizovat vlastní životní strategie, kam patří i individuální volba délky a intenzity rodičovské péče a rozhodování o formě doplňkové nerodičovské péče, potvrzují různá šetření¹, podle nichž ženy sice délku rodičovské dovolené volí především s ohledem na celkovou rodinnou či osobní situaci, ale v případě vhodných podmínek, umožňujících skutečně svobodnou volbu, by velké množství žen volilo delší rodičovskou dovolenou (alespoň do 3 let věku dítěte) a to bez ohledu na vzdělání.

K problematice péče jsme vydali v roce 2008 příložené Prohlášení i s vyjádřením Institutu výzkumu dětí, mládeže a rodiny při Fakultě sociálních studií MU v Brně k vhodnosti forem péče o nejmenší děti.

Chápeme dopady nebezpečí ztráty zaměstnatelnosti, k níž bezesporu u žen na rodičovské dovolené dochází. Z terénní práce se ženami na rodičovské dovolené jsme ale zjistili, že prvotní příčinou ztráty zaměstnatelnosti není absence na trhu práce, ale především snížené sebevědomí způsobené nedostatečným uznáním významu práce ve vlastní rodině nebo v širším okolí. Snížené sebevědomí a nedostatečné uznání způsobuje, že žena ztrácí vědomí vlastní identity, k níž podle výzkumů² u většiny žen patří jak seberealizace v rodině, tak na trhu práce.

Jsme proto přesvědčeni, že zkrácení délky rodičovské dovolené není prevencí ztráty zaměstnatelnosti. Intenzivní péče v rodině (o dítě, ale také o seniora či jinak závislého člena rodiny) je příležitostí k získání odpovídajících dovedností požadovaných trhem práce, a tím i možností k růstu zdravého sebevědomí člověka, který považuje veškerou svoji činnost za smysluplnou příležitost k rozvoji své osobnosti. Z tohoto úhlu pohledu je širší nabídka pro svobodnou volbu délky intenzivní rodičovské péče, zkrácených úvazků a flexibilních forem práce velmi přínosná. Podporuje společenské uznání významu péče a legitimitu očekávání, že se rodina postará jak o svoje děti, tak o potřebné dospělé členy rodiny, především seniory. Toto očekávání je pak zcela v souladu také s demografickými a ekonomickými ukazateli, podle nichž bude docházet k dalšímu nárůstu počtu osob, které potřebují osobní péči. Její poskytování při zachování stávajícího rozsahu a kvality nebude podle některých autorů v budoucnu možné financovat z veřejných prostředků.

¹ RABUŠIC, Ladislav a CHROMKOVÁ MANEA Beatrice Elena. *Preferenční teorie Hakimové v českém kontextu*. Demografie : Revue pro výzkum populačního vývoje, Praha, 2007, roč. 49, č. 2, s. 77-86. ISSN 0011-8265

² CHROMKOVÁ-MANEA, B.E., MRÁZOVÁ, M., RABUŠIC, L. *Teorie založené na lidských preferencích jako možný příspěvek k vysvětlení současného reprodukčního chování*. In Rodina, zaměstnání a sociální politika. Brno : František Šalé – ALBERT, 2006